

Вежба 1.5. – Права, одговорности и правила у учионици

Васпитно-образовни циљеви часа

Ова активност уводи приступ „корак по корак“ са ученицима да би се успоставила демократски донешена правила за њихову одељенску групу.

Ученици стичу искуство о томе да је њихов допринос важан и да имају прилику да утичу на састављање правила. Охрабрује се њихово самопоштовање и самосталност, те осећај активних учесника у животу одељенске заједнице.

Наставна средства

Велики листови папира који су подељени на три једнака поља.

Поступак

- Одељење се дели у групе, при чему ниједна не би требало да броји више од пет ученика. Подела се може извршити помоћу игре, попут оне с картама из Вежбе 1.1.
- Свака група именује свог представника.
- Свака група има лист папира (А3) подељен на три дела. Користећи горњу трећину папира, записују оно за шта верују да су права сваке особе у њиховом одељењу (укључујући и наставника). Требало би да забележе сваки предлог, а сваки тај предлог треба нумерисати.
- Ученици дају повратне информације, вођени притом следећим питањима. По вашем мишљењу колико добро сте испунили задатак? Шта сте све радили што је помогло? А шта је то што је одмогло?
- Ученици прослеђују свој рад следећој групи.
- Свака група разматра листу права коју је направила претходна група, водећи се следећим питањима: Које одговорности имамо како би поштовали та права? Шта треба да урадимо? Како треба да се понашамо? На пример: „Свако има *право* да буде саслушан.“- „Ми имамо *одговорност* и *дужност* да слушамо.“
Користећи исте бројеве који су коришћени у делу о правима, ученици записују одговарајућу одговорност (ако могу да се сете иједне) у средишњу трећину папира.
- Наставник даје додатно упутство: правила за правила.
 - Одлучите се за пар правила која ће бити истакнута на значајном месту у учионици.
 - Она би требало да буду позитивно формулисана - "уради" уместо "не смеш" нешто да урадиш.
 - Морају бити јасна и описивати жељено понашање, на пример: право да те сви саслушају; ми имамо *одговорност* да слушамо; *правило* – буди тих док други говоре.
- Ученици размењују листове папира још једанпут. Групе разматрају све информације од претходне две групе и договарају се о максимално пет правила. Она се записују подељаним словима на задњу трећину листа папира. Ова листа правила се онда откида и лепи на зид. Представник сваке групе објашњава њихова правила целом одељењу.
Наставник усмерава дискусију. Ученици препознају која су правила сувишна и договарају се које ће дупликате избрисати. Неке групе можда неће бити вољне да се њихова правила избришу, док осталима то можда неће сметати. Ученици би требало да покушају да донесу одлуку око које се сви слажу. Уместо да се рад неке групе изостави, дупликати се могу задржати за неке даље дискусије.

9. Гласање за правила. Сваки ученик добија четири жетона да гласа за правила за која сматра да би требало да буду окачена у учионици. Могу користити жетоне на начин на који они желе; на пример могу ставити сва четири жетона на једно правило или доделити по један жетон правилима које изаберу. Четири правила са највећим бројем гласова постају правила за њихово одељење. Та правила се могу написати у виду специфичног документа, потписаног од стране сваког ученика и истакнутог на видном месту у учионици.
10. Заједничко разматрање. Шта је помогло? Шта је одмогло? На који начин сте допринели активностима? Да ли сте приметили да је неко други у одељењу урадио нешто што је било корисно? Шта су они урадили?